

30 apr 1898 Eerste uitvoering van *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (RC 41), *Écoutez la chanson bien douce* (RC 40), *Die Liebende schreibt* (RC 20), *Hinüber wall' ich* (RC 37), *Lied der Spinnerin* (RC 42), *Ave Maria* (RC 23) en *Canticum* "O Jesu ego amo te" (RC 29) door Aaltje Noordewier-Reddingius met begeleiding van Anton Tierie tijdens een soiree in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam, waarbij Josephine Royaards-Spoor gedichten van Willem Kloos, H.J. Boeken, Bredero en Vondel voordraagt.

Het Nieuws van den Dag (Dan. de Lange), 1 mei 1898:

Over de beteekenis van de dichtwerken mag ik, als musicus, het zwijgen bewaren; trouwens er kwamen onder de voorgedragen geen voor over wier meer of minder sympathiewekkende eigenschappen men niet reeds een geruimen tijd een gevoel heeft hooren uitspreken. Men mag daarom m.i. gerust het zwaartepunt van dezen avond zoeken in het muzikale gedeelte. De compositiën van Diepenbrock toch zijn zoo goed als geheel en al onbekend. Wel is de mis voor mannenstemmen en orgel in druk verschenen, wel zijn de *Reijen* voor v. d. Vondel's *Gysbrecht van Aemstel* Woensdag II. uitgevoerd, wel werd ook het *Stabat mater* ten gehoor gebracht, maar zelfs deze werken zijn daardoor nog niet als bekend te beschouwen. En van de liederen voor een stem zijn, met uitzondering van een paar uit vroeger tijden, geen in druk verschenen en ook niet in 't openbaar ten gehoor gebracht. Men kan dus zeggen, dat wij in Diepenbrock een nieuwe verschijning mogen begroeten. Maar niet alleen omdat zijne werken nog weinig bekend zijn, moet men Diepenbrock een nieuwe verschijning noemen; neen, ook de wijze, waarop hij der tonen kunst beoefent, mag men als op zichzelf staande beschouwen. Wij hebben dus met een nieuwe verschijning, in den absoluten zin van het woord, te doen.

Algemeen Handelsblad (v.M. [= S. van Milligen]), 1 mei 1898:

Het heeft eenigszins mijne verwondering gewekt dat de heer Diepenbrock zich slechts tot één Nederlandsch gedicht heeft aangetrokken gevoeld, temeer nu op dezen avond zulk een warm pleidooi voor de taal onzer jonge dichters werd gehouden. — Hoewel in de muziek van het eerste sonnet: *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* voor mij sommige gedeelten duister zijn gebleven, heb ik hierin toch de schoonheid van de muziek gevoeld, veel meer dan in de *Écoutez la chanson bien douce* (waarin ik mij ook niet altijd met de prosodie kon vereenigen). — Wat ik hier vermeld, zijn niet anders dan eerste indrukken. Vóór ik dus eene opinie uitspreek, is het noodig deze werken nader te leeren kennen. — Ik heb trouwens van de muziek van Diepenbrock, die ik vroeger leerde kennen, bij het doorlezen soms een heel anderen indruk gekregen dan bij het hooren. — Doch van de beide geestelijke liederen die tot slot werden gezongen, heb ik zeer genoten en het wilde mij voorkomen dat de componist hierin eigenlijk het meest zichzelf was. — De wijze waarop mevr. Noordewier-Reddingius de verschillende liederen gezongen heeft, vond ik zoo schoon en gaf zoozeer getuigenis van diep doordringen in de bedoelingen van den componist, dat hij – dunkt mij – zich geen betere vertolkster had kunnen wenschen. En de begeleider, de heer Tierie, heeft met zooveel artistieke liefde en zooveel talent de klavierpartij vervuld, dat de componist ook hem zeer dankbaar zal zijn. — Een opmerking moet ik hier echter maken. — Her was ongetwijfeld de bedoeling dat de klavierpartij voortdurend in een mystiek halfduister bleef, doch tegenover de volle en glanzende stem van de zangeres ware wat meer toonontwikkeling hier en daar niet ongewenscht geweest. — Dan zouden wij van sommige zangen misschien ook dadelijk een duidelijker beeld hebben verkregen. — Ik denk hierbij altijd aan de directie en het spel van Hans von Bülow, die door

zijn wijze van dirigeren en spelen er voor zorgde dat geen enkel artistiek detail voor den hoorder verloren ging. — Hoe het zij, spoedig hoop ik in de gelegenheid gesteld te worden deze nieuwe werken van den zoo veelzijdig begaafden componist nader te leeren kennen, om er dan uitvoeriger op terug te komen.

De Telegraaf (J. Brugman), 1 mei 1898:

Mevrouw Noordewier-Reddingius zong liederen van dr. Alph. Diepenbrock. De heer Tierie begeleidde haar met veel expressie en dat mevr. Noordewier ze goed in den toon zong mag men daarom als vaststaand aannemen, aangezien de componist, naar ik meen, mevr. N. zijne intentiën had doen kennen. — Dr. Diepenbrock behoort ongetwijfeld tot een onzer meest begaafde stadgenooten. Zelfs als deze man minder juiste en minder aangename aanmerkingen maakt, is objectiviteit de eenige voorwaarde om hem in het bestraffend artikel zelf nog als een grootmeester in de taal te begroeten. — Dat hij ook als componist een meester is die respect afdwingt, heeft hij herhaaldelijk bewezen; en dat hij noch de gave der melodie, noch die der kennis en routine mist, daarvoor behoeft men slechts eenmaal zijn *Vijftiende-eeuwsch bruyloftliedje* [sic] te hebben gehoord. Of deze hoogst bekwame en geleerde man zich misschien niet te veel laat leiden door beginselen om toch vooral modern te zijn, ziedaar een vraag, die ik niet vermag op te lossen. De beide liederen, sonnet *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Écoutez la chanson bien douce*, die ik hoorde, konden mij voor het oogenblik slechts eerbied afdwingen voor de meesterschap waarmede de componist stemmingen weet weer te geven; het accompagnement, welk woord hier zijn oorspronkelijke beteekenis geheel inboet, schijnt mij nog gewichtiger dan de zang, — Men kan Diepenbrock echter in beide liederen de eer niet onthouden, dat hij oorspronkelijk is. Voelt de doctor zóó als hij schrijft, dan schijnt Diepenbrock mij een dier merkwaardige persoonlijkheden, aan wien de naam van genie mag worden gegeven. — Dat ik voor mij van deze compositie weinig heb genoten, vindt wellicht daarin een verklaring, dat het genie in den regel slechts wordt begrepen door enkele geniale tijdgenooten en eerst veel later erkent men meer algemeen zijn groote beteekenis. Of die tijd voor dr. Diepenbrock zal aanbreken? Wie vermag het te voorzeggen!

2 dec 1898   Aaltje Noordewier-Reddingius zingt op een liederenavond in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam met pianobegeleiding van Anton Tierie acht liederen van Diepenbrock: *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (RC 41), *Écoutez la chanson bien douce* (RC 40), *Clair de lune* (RC 43, eerste uitvoering), *Romance = Lied der Spinnerin* (RC 42), *Die Liebende schreibt* (RC 20), *Hinüber wall' ich* (RC 37), *Ave Maria* (RC 23) en *Canticum* "O Jesu ego amo te" (RC 29). De eerste helft van het programma bestaat uit twee liederen van Wagner (*Ode* en *Attente*), *Clair de lune* van Fauré, *Les roses* en *En gondole* van Henriette Coclet benevens twee *Méodies bretonnes* ("Ma douce Annette" en "Disons le chapelet"), geharmoniseerd door L.-A. Bourgault-Ducoudray.

Het Nieuws van den Dag (Dan. de Lange), 3 december 1898:

De Diepenbrock-liederen — het waren een achttal — maakten, evenals ten vorigen jare, een grooten indruk. Onder die acht traden de volgende op den voorgrond: *Écoutez la chanson bien douce*, *Romance*, *Die Liebende schreibt*, *Ave Maria* en *Canticum* "O Jesu ego amo te" — *Waarom* Diepenbrock in het eerste der vier genoemde een couplet niet heeft gecomponeerd, blijft mij raadselachtig. — In al deze liederen wordt men in 't bijzonder getroffen door

de uiterst zangrijke en poëzievolle poliphonie. De stemmen wandelen naast elkaar, kruisen elkaar in een vloed van rijke melodieën, vol diep gevoel. In deze muziek is iets van de gewaarwordingen te bespeuren, die men ondervindt, wanneer men zich te midden der natuur bevindt. Zoo buiten wandelende hoort men allerlei geluiden, het zingen der vogelen, het ruischen van den wind in het gebladerte, het kabbelen van een beekje of van een stroom. Die verschillende geluiden hebben met elkaar niets te maken, zij schijnen vreemd tegenover elkaar te staan, en toch – zij alle tezamen vormen het klinkende element der natuur, zij maken voor het oor de natuur tot iets levends. In de liederen van Diepenbrock vindt men eveneens allerlei geluiden; bijna zou men geneigd zijn, elk dier geluiden als op zichzelf staande te beschouwen, en toch omhullen zij den hoorende met een atmosfeer van wel-lust en wel-luid, die, naar mijne meening, het bewijs levert, dat de componist iets zeer waars uitdrukt. — Met verlangen zie ik een grooter werk van dezen componist uit den tegenwoordige tijd tegemoet.

Algemeen Handelsblad (v.M. [= S. van Milligen]), 3 december 1898:

Na de pauze werden de acht zangen van Diepenbrock, – reeds een vorig jaar ten gehore gebracht – door mevr. Noordewier en den heer Tierie voorgedragen. — De voordracht scheen mij thans veel rijper en expressiever toe en van de compositiën heb ik nu veel grooter indruk ontvangen. — Uit een rijk gemoed en een rijken geest zijn deze zangen ontsproten. Hoe schitterend doorstond o.a. Diepenbrock's uitbeelding van *Clair de lune* van Paul Verlaine, de vergelijking met die van Fauré, en hoe trof overal de diep muzikale gedachte in den zang neergelegd en het psychologisch beeld dat de klavierpartij overal gaf. — Het zijn liederen die men zou willen hooren en nog eens hooren om er steeds meer in door te dringen. — Mochten zij later in druk verschijnen, dan hoop ik het genoeg te hebben op allerlei schoone momenten te wijzen. — Ik wil mij thans alleen tot den algemeen ontvangen indruk bepalen en zeggen dat deze liederen, zoo oorspronkelijk gedacht, zoo diep gevoeld en zoo meesterlijk bewerkt, getuigen van gaven die voor de toekomst kunnen zijn de belofte van een meester, geroepen en uitverkoren om nieuwe wegen te bewandelen en aan te wijzen. — Het zou ondankbaar zijn den heer Tierie niet te gedenken, die alle zangen zoo voortreffelijk, zoo muzikaal begeleidde en die van de werken van Diepenbrock een bijzondere studie heeft gemaakt. — Het was een buitengewoon interessante avond.

De Telegraaf (Joh. Brugman), 3 december 1898:

Wat Diepenbrock's kunst aangaat, dan behoef ik daar niet meer over te spreken na hetgeen ik reeds in April j.l. daaromtrent opmerkte toen mevr. Reddingius terzelfder plaatse ook eenige liederen van dezen modernen meester ten gehore bracht, waarvan ik er twee, *Romance* en *Die Liebende schreibt* hoorde. — Ook in de andere, nu ten gehore gebrachte, toont Diepenbrock zich een hoogst begaafd man met veel studie achter den rug. Maar overal voert het chromatisch geslacht den hoofdtoon, waardoor, ondanks het verschil van stemming, alle liederen een zekeren familietrek gemeen hebben, die mij toch niet aantrekt, doch bij het zooveel achtereen hooren aan monotonie doet denken. — Met een bewonderenswaardige standvastigheid houdt Diepenbrock zich aan een motief vast om er niet zeldzaam bij wijze van stretto mede te eindigen. Zoo bijv. in het *Ave Maria*, waar 51.25. (de punten geven het dalen der intervallen aan, bijv. d² g¹ a¹ d¹) bijna voortdurend, althans herhaaldelijk, met kleine wijzigingen gehoord wordt. — De heer Tierie kweet zich met veel toewijding van zijn taak en deed als een echt charmeur de instrumentale illustratie tot haar recht komen, terwijl hij, hoewel voor een grooten Steinway-vleugel gezeten, nimmer de zoo noodige zelfbeperking uit het oog verloor.

Weekblad voor Muziek (J.H. Garms Jr.), 10 december 1898:

Op 2 December woonde ik een “Soiree musicale” in het Concertgebouw bij, gegeven door mevrouw Noordewier-Reddingius en den heer Ant. Tierie. De hoofdzaak der voordrachten was een liederental van onzen stadgenoot A. Diepenbrock. Hoewel dezelfde liederen in het vorige seizoen ook door mevrouw Noordewier gezongen werden, was het toch een groot genot ze nog eens te hooren en de goede meening die men er van kon hebben, is door deze tweede uitvoering zeker niet verminderd. Deze liederen kenmerken zich door voornaamheid van stijl en fijne bewerking en getuigen van buitengewone scheppingsgave. Vooral valt de zelfstandigheid op waarmede deze komponist zich weet te uiten en de mooie doorwerking der begeleidingen, welke grootendeels polyphoon behandeld zijn. Mevrouw Noordewier liet zich wel verontschuldigen wegens een kleine ongesteldheid, maar ik heb haar toch nooit zoo mooi hooren zingen als juist op dezen avond. Dat komt grootendeels ook daarom dat deze zangeres in voordracht en opvatting zeer veel is vooruitgegaan, men voelde uit de voordrachten duidelijk dat zij in deze opzichten in den laatsten tijd moet gestudeerd hebben. Buiten de liederen van Diepenbrock zong mevrouw Noordewier nog liederen van: Wagner, G. Fauré, H. Coclet en twee zeer mooie *Méodies Bretonnes*. De begeleiding van den heer Tierie was zeer mooi en artistiek, zooals wij van hem gewend zijn, waaraan te danken was dat de samenwerking niets te wenschen overliet en wij een innig verbonden geheel te hooren kregen. — Alles in alles een avond dus van veel kunstgenot.

De Kroniek (A. v. Br.[eull = J.C. Hol]), 10 december 1898:

DIEPENBROCK'S LIEDEREN

Allez, rien n'est meilleur à l'âme Que de faire une âme moins triste!

Verlaine.

Da wir zusammen waren, Da sang die Nachtigall.

Brentano.

We zijn niet gewoon een zaak te beschouwen als iets dat is, als ding-op-zich-zelf. We zijn maar al te geneigd te zien naar het nut en wel het meest-dadelijke – niet het te-verafzijnde dat identiek is met het wezen zelf – dat zij ons kan verschaffen, en brengen haar zoo terug tot een verhouding, behoorlijk in cijfers uitgedrukt, in cijfers, waaraan ieder houvast heeft. — En zoo het gefingeerde de plaats gevende van het reële, altijd in de stellige overtuiging juist het omgekeerde te doen, zijn we er onder andere toegekomen het kostbaarste wat de menschheid bezit, een geheele litteratuur, de eenige die den geheelen mensch in beeld heeft gebracht, als ballast te beschouwen, die we alleen uit valsche schaamte nog niet over boord hebben gegooid. — Want dat de désappreciatie der voortbrengselen van Grieksche kunst openlijker wordt verkondigd, is een teeken van waarheidsliefde dat reeds eerder is te verwachten geweest. De wijze waarop een der weinige onschatbare boeken die wij bezitten wordt gebruikt om de van buiten geleerde werkwoord-vormen in praktijk te leeren brengen, en het vervolgens, door deze weinig amusante bezigheid als “parasangen-boek” berucht geworden, op zolder te leggen of te verkwanselen, is geheel in overeenstemming met de boven gesignaleerde levens-beschouwing. — De beminnelijke verteller en scherpzinnige menschenkenner Xenophon heeft het verhaal te boek gesteld van den moeilijken tocht dien hij met zijn niet altijd even erkentelijke landslieden door Klein-Azië had gemaakt. Dit heeft hij gedaan met een volmaakt eenvoud die zijn boekje doet bevatten het principe van stijl, waartoe ieder, die zich een stijl wil verwerven die de charme der leesbaarheid bezit, als tot de zuiverste bron zal moeten terugkeeren. — De natuurlijkheid waarmee hij het gebeurde heeft verteld precies zooals het gebeurd is – alleen die nooit een pen ter hand nam kan het voor kunst-loos houden— maakt

dit meester-werkje, wat taal betreft, tot een der gemakkelijkst verstaanbare, en wij, bij ons onderwijs, we zien alleen het oppervlakkig nut dat het hierdoor kan opleveren, en nadat eenige bladzijden met moeite zijn doorworsteld, wordt het aan den niet onverklaarbaren afkeer der studeerende jongelingschap prijs gegeven: want moeilijker schrijvers wachten, wier moeilijkheid wel eens daarin kon bestaan dat men zich met het meer eenvoudige slechts schijnbaar had vertrouwd gemaakt. — De wijze waarop de liederen van Diepenbrock zijn ontvangen, — de in zeker opzicht verheugende, maar als geheel toch te geringe belangstelling van het publiek, in verband met het niet-begrijpen waarvan de pers weer zulke evidente bewijzen heeft geleverd — hebben de boven aangeroerde kwestie, waar het nieuwtje eigenlijk al weer af is, opnieuw in onze gedachten gevoerd, en niet zonder de lijnen die haar omgrenzen te hebben verscherpt. — Want het groote verwijt dat den componist kan worden gedaan, dat instinktmatig door het publiek wordt gevoeld en waarom het zijn werk min of meer repudieert, is dat hij geen rekening houdt met dat publiek, dat hij het waagt niet te zijn van dezen tijd. En evenals iemand door een nonchalante behandeling meer wordt gegriefd naar hij aan meer *égards* is gewend, zoo is het publiek in dit opzicht thans minder vergevensgezind dan ooit. — Diepenbrock waagt het te geven een *Ding-an-sich*, te geven dat wat is, dat is muziek, zonder meer: *melodie*. Maar wij willen dat niet; wij hebben geen tijd ervoor, want het eischt verdiepte aanschouwing en die komt eerst na een poos van stilte en rust; wij hebben ook geen lust in iets dat alleen maar is, wij zijn er zelf, dat is genoeg; wil iemand met geweld over iets anders praten, laat hem dan vertellen hoe de verhoudingen ervan zijn tot ons en de dingen om ons, dan zullen we luisteren en het onthouden, van buiten leeren desnoods; maar er ons geheel buiten te laten, wel foei! ... — Deze liederen zijn ontstaan door de bewust-wording der muziek, die de dichter, om haar niet te doen ontvlieden, deed insluimeren; die muziek, die zich bij het zeggen van verzen soms gestoord voelt en zich onrustig omwerpt in haar slaap. (Men herinnere zich het te veel zang-intoneeren en te eenvormig accentueeren, dat maatstrepen zou willen doen trekken, soms bij het reciteeren van mevr. Royaards op te merken: het gewaad van de slapende ons getoond, zonder dat het lichaam het vult met gratie en volheid van lijnen.) En hij, die haar wekte, hij ving haar in zijn ziel die hij geheel naar haar had toegewend, angstig haar indrinkend, dat er niets zou vervlieten. En zoo is ze geworden zijn eigene, zoo als ze was en hij slechts met uiterste wils-inspanning haar concipieerde; zoo kan ze gezien worden door anderen, die met hetzelfde hevig-begeeren naar haar verlangen, en dan rustig wachten hare komst, als hij haar zenden zal, die niet voor zich alleen haar overmeesterde. Wel geheel anders is het werk van hem, die zich geen muziek meer denken kan zonder commentaar, wiens blik half binnenwaarts is gericht, waar hij zoeken moet wat hij zeggen zal, maar wiens andere oog zich onafgebroken wendt naar den hoorder, of die wel begrijpen zal en verstaan, altijd bereid tot een terechtwijzend gebaar, altijd voeling houdend met zijn omgeving en de dingen om hem. — En die omgeving, is zij niet rijk genoeg om hem te vergoeden wat hij aan inspiratie verloor, wat aan *muziek* door hem onopgemerkt werd verspild? Geeft zij hem niet die kostelijke gemeenplaatsen, die aardige wendinkjes, die juist het contact met den oppervlakkigen hoorder zoo versterken, die hem succes verschaffen ook bij het publiek dat den draad juist kwijt was? — Te weinigen hebben dezen avond bijgewoond, te weinigen niet ter wille der liederen, maar ter wille van zich-zelf. Want er moeten er meer zijn, die genoeg vertrouwd zijn met Verlaine's geluid, om er gelukkig door te zijn dit in zich op te nemen nu het geheel klank is geworden. En zoo ze zich vreemd voelden aan muziek, dan was dit de gelegenheid geweest den eersten moeilijken stap tot toenadering te doen, gesteund door hun meer ontwikkelde affiniteit voor poëzie; want de grenzen zijn hier schier verdwenen, al moet men ook leeren hooren, zoo goed als lezen. — En zij, die er geweest zijn, het zijn niet allen stompzinnigen, die de enkele oogenblikken rust liever met piano-gerammel wilden aangevuld, om het gevoel dat zij daar niet thuis hoorden tot zwijgen te brengen; er zullen er zijn, die gevoeld hebben de climax van dezen avond, hoe Henriette Coclet veel liefs had te zeggen, maar ons toch telkens even liet tuimelen, terug in de koude buitenwereld, door de accensorische draaitjes, die ze zoo lief had bedacht, als het eigenlijke haar was ontglipt, — hoe alles voor de pauze zoo'n

zelfde smaakje had (het eerste liedje uit Bretagne alleen niet), dat op den duur toch den hoor-lust niet vermeerderde, – hoe toen met het *Sonnet* van Thijm een zekere hand ons greep, die ons niet zou los laten, zoo nu eens en dan eens ons weer oprapend, maar die in een geweldige stuwung ons meevoerde, tot het ons bang werd hoe dat einden zou, of dat zou kunnen, die lucht-vaart in zóó teer voertuig, en toen ... “solum quia Rex meus es”, we waren te hoog, zie we zouden neer storten, we voelden de beklemming reeds, we kónden niet verder – en toch “Et solum quia Deus es!” omhoog nog, tot we glorieuselijk zien uitstralen den glans der bevrediging, dien wij met vaste hand waren toegevoerd. — Er zullen er zijn die dit hebben gevoeld, maar dat het de meerderheid is, mogen we niet hopen. Dat men zich niet verdrong nu mevr. Noordewier voor de tweede maal in deze liederen was te hooren, dat in een serieuze krant dat piano-gerammel-voorstel was te vinden, het zijn immers al te duidelijke teekenen van het tegendeel. — Dit kan aanleiding geven tot oogenblikkelijke ergernis; bij rustiger nadenken zal men inzien dat het onvermijdelijk volgt uit de richting waarin onze beschaving drijft, bovenal uit de wijze waarop de hedendaagsche muziek in die richting meer voorgaat dan volgt. — Wie steeds wordt geduwd zal uit zich zelf niet meer voortloopen; wie gewoonlijk bij het hooren van nieuwe muziek te doen heeft met een componist, die al het mogelijke doet om den hoorder te bemachtigen en omver te werpen, en dan met alle ten dienste staande middelen te demonstreeren wat hij hem duidelijk wil maken, maar zoo min mogelijk langs den directen, niet nader te bepraten weg der melodie, – die zal zijn geschiktheid om zelfstandig te gaan tot hem die zich te goed acht voor *conquêtes*, langzaam maar zeker zien afnemen. — De geschiktheid om te naderen tot iets dat ver van ons ligt en als al het waarachtig-groote niet de eerste schrede doet, wordt door niets zoo bevorderd als door kennis te maken met de wereld der Grieken. — Dat aanstaande dokters en rechtsgeleerden zich als mannen der praktijk hoe langer hoe meer los hiervan zullen voelen, is te voorzien. Zoo er ooit echter een hervorming in deze aangelegenheid tot stand komt op andere dan peuterige grondslagen, moge het deze zijn dat ieder die zich kunst tot levenstaak wil maken, 't zij hij haar actief wil beoefenen, 't zij hij anderen wil voorlichten (en voor de muziek is dit dringender dan voor eenige andere kunst), het kennis-nemen van de Grieksche litteratuur tot zijn opleiding onontbeerlijk achte. Al stelde men zich den zeer matigen eisch het eenvoudig boekje van Xenophon *goed* in zich op te nemen, dan zou hierdoor reeds een onberekenbaar voordeel zijn behaald. Op deze wijze voorgelicht zou het publiek anders tegenover het standhoudende der nieuwe kunst-werken zijn geplaatst, en het zou niet meer een daad van tragischen moed zijn een dergelijk werk aan de openlijkheid prijs te geven. Dat onze kleinmoedigheid, die vreesde dat de heerlijke melodie van het *Canticum* “*O Jesu ego ame te*” haar hoogtepunt reeds had bereikt, terwijl de tekst nog verder streefde (ons zelfverwijt hoeft niet groot te zijn als we bedenken hoe men heden ten dage ganschelijk de kunst heeft verleerd een melodie behoorlijk ten einde te voeren, en zelfs Strauss in zijn *Zarathustra* ons de banale wendingen, die we huiverend voelen aankomen, niet heeft bespaard), zoo volkomen werd beschaamd, daarvoor zijn we mede grooten dank schuldig aan de voordracht van Mevr. Noordewier. — Zooveel gloed te kunnen geven en toch de reserve te bewaren die ons verhinderen moet het eindige ervan te voelen, is een eigenschap die we althans niet in die mate in het bezit wisten van deze zangeres. De gewone termen van bewondering hebben in onze muziek-wereld al te zeer hun kracht verloren, om nu te kunnen worden gebezigd: maar wie zich te recht geen uitvoering der *Mattheus-Passion* of van 't *Requiem* van Brahms kan denken zonder medewerking van Mevr. Noordewier, zoo hij van haar niet deze liederen van Diepenbrock heeft gehoord, waarin de heer Tierie haar op zoo voortreffelijk-gezoigneerde wijze begeleidde, make hij zich geen illusies deze zangeres te hebben leeren kennen in de volheid van haar kunnen. — Op de Maatschappij, die zich ten doel stelde de Toonkunst te bevorderen, zonder het grandiose van een dergelijk voornemen door eenige beperking te verminderen, rust de verplichting deze twee kunstenaars gelegenheid te geven zich te doen hooren voor hen, die zich, ondanks zekere geborneerdheid niet ten onrechte, beschouwen als de élite van het Amsterdamsen publiek. Behalve om de vele verplichtingen die de Amsterdamsche Afdeeling aan Mevr. Noordewier heeft, zou het ook

om het altijd gevaarlijk alleen-heerschenschap der twee mannen Messchaert en Röntgen eens te verbreken, gewenscht zijn voor een der liederen-avonden der kamermuziek-soirées zich de medewerking te verschaffen van Mevr. Noordewier en den heer Tierie.

19 feb 1905   Uitvoering van *Es war ein alter König* (RC 25), *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Clair de lune* door Pauline de Haan-Manifarges resp. Alida Oldenboom-Lütkeermann met pianobegeleiding van A.B.H. Verhey in de Nutzaal te Rotterdam.

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 19 februari 1904:

Met de absoluut-zekere en niet genoeg te prijzen artistieke begeleiding van *Anton B. H. Verhey* zijn hedenavond vijf en twintig duetten en liederen gezongen. [...] Een heerlijk lied van Strauss *Ich schwebe ...* is door mevrouw De Haan-Manifarges verrassend mooi gezongen, en even indrukwekkend Schumann's *Aufenthalt*. Hoe dankbaar moest het publiek haar, en ook mevrouw Oldenboom, zijn voor de kennismaking met de liederen, de inhoudrijke liederen van Diepenbrock: met Diepenbrock's romantiek *Es war ein alter König*, met zijn prachtig sonnet *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (wat wonderschoone, karaktervolle pianostem!), en de niet bij eerste aanhooren duidelijke verklanking van Verlaine's gedicht *Claire de lune* "Votre âme est un paysage choisi".

Weekblad voor Muziek (W.), 22 april 1905:

Een heerlijk programma uit liederen van Brahms, Diepenbrock, Schubert, Mortelmans, Händel, Cherubini, Franck, Rossini en Strauss hadden de dames Oldenboom-Lutkeman en de Haan-Manifarges voor haar concert saamgesteld, – Zeer bijzonder heb ik genoten van duetten van Brahms, *la vierge à la crèche* van César Franck, en de twee liederen van Diepenbrock: *Es war ein alter König* en *Claire de lune*. — Diepenbrock is een muzikaal genie van den allereersten rang, en zal zeker later door de geheele wereld als zoodanig erkend worden.

6 okt 1905   De uitgever A.A. Noske te Middelburg laat de volgende werken van Diepenbrock in druk verschijnen: de *Hymne voor viool en piano* (RC 44) en de liederen *De klare dag* (RC 4), *Avondzang* (RC 13), *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (RC 41), *Zij sluimert* (RC 51), *Kann ich im Busen heisse Wünsche trage* (RC 55), *Die Liebende schreibt* (RC 20), *Hinüber wall' ich* (RC 37), *Lied der Spinnerin* (RC 42), *Es war ein alter König* (RC 25), *Clair de lune* (RC 43), *Écoutez la chanson bien douce* (RC 40).

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 6 december 1905:

Nu we hier nog onder den indruk zijn van de uitvoeringen van Diepenbrock's *Te Deum*, onder de uitnemende leiding van Verhey, door den componist zelf geprezen, is het oogenblik uitermate geschikt om melding te maken van de liederen van Diepenbrock, die, dank zij de zorgen van de heer Noske, onlangs het licht zagen. 't Zijn er niet minder dan elf, gecomponeerd tusschen de jaren 1884 en 1902, en daarvan hebben wij er eenige reeds in de concertzaal hooren zingen: hoe gelukkig zijn we nu in het bezit! — Deze zangen verdienen rustig en bij herhaling beschouwd en gehoord te worden,

opdat men ze in hun volle, rijke beteekenis waardeeren zal. Dan ziet men eerst recht goed in, hoe Diepenbrock, naar Hol's zoo juiste opmerking, tot het innerlijk sentiment, tot de latente muziek van het gedicht doordrong en hieraan vasten, muzikalen vorm gaf. Dan begrijpen we dat de componist zelf in zeer nauwe betrekking tot den dichter moet staan, om zoó innig zijn denken en voelen in zang met klavierstem te doen leven. Want zelden of nooit gaf hij muziek bij de woorden van het gedicht, maar altijd deed hij haar leiden door, voortkomen uit, steun en verklaring en verdieping geven aan de melodie der taal. — Dicht onzer eigen poëten: Jacques Perk, Van Deysse, Van Eeden; dicht van Goethe en Heine, Novalis en Brentano; poëzie van Paul Verlaine. — Sommige, misschien de meeste, zijn in 't openbaar al eens voorgedragen, zeide ik. Mevrouw Noordewier heeft vroeger de haar opgedragen liederen geïntroduceerd, en in dit jaar en dit seizoen kwamen mevrouw Lütkeermann en mevrouw De Haan-Manifarges op haar beider liederenavonden, ook de heer Zalsman, met de voordracht van Diepenbrock's liederen ons verblijden. Van laatstgenoemden zanger hoorden we Heine's ballade *Es war ein alter König*; van mevrouw Lütkeermann Van Deysse's sonnet *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en Verlaine's *Clair de lune*, dat, nu we de compositie vóór ons hebben, te meer bewonderen voor het in-dringen in geest en stemming der poëzie opwekt. De stemming van het sonnet, is die niet tot in bijzonderheden, zonder dat de hoofddachte 'n oogenblik uit de ziel van den hoorder gaat, getroffen? Drie sonnetten zijn geschreven voor tenor-stem: *De klare dag* van Van Eeden, uit Perk's *Mathilde: Avondzang* en *Zij sluimert*, en ook zij boeien ons door de uiterst fijne opvatting, de overtuigende declamatie der zangstem met en door de schilderende, typeerende klavierstem heen, ook door de zoo veelzeggende voor- en naspelen. Er moet een artiest aan de piano zitten, die de polyphonie klaar en heerlijk weet te doen spreken, die de kunst van zeer zacht, ingehouden klankenspel en zorgzaam uit te voeren rubato volkomen meester is [...]. Doch we willen nog eens, in de algemeenheid dezer aankondiging blijvend, dat woord “geestdrift” herhalen, en duidelijk zeggen hoe de liederen – gelijk het *Te Deum* dat nog naklinkt hier in onze stad – bezielde zijn door innerlijken gloed, gelijk ze ontstonden uit 'n meesterlijk beheerschen van den muzikalen vorm. — Dankbaar moeten we zijn dat Diepenbrock's zangen, door deze uitgaaf, nu in hun zeer bijzondere waarde en al hun schoonheid kunnen gekend worden; gekend in steeds zich verwijdende kringen van zingenden die tot zijn melodieën worden aangetrokken; gekend door de velen die in zijn Kunstwerk vonden en zoeken zeer zuivere muzikaal-literaire, literair-muzikale sensaties, – de vreugde van exquis genot.

Stemmen onzer Eeuw (J.P.J. Wierds), 24 maart 1906:

Blijft dus bij het componeeren van een lied hoofddoel om toon en stemming van het gedicht, ook tot in de kleinste onderdeelen, muzikaal te vertolken, zoo zal het lied ook in waarde stijgen, volkomener en volmaakter zijn, naarmate aan deze eischen wordt voldaan. — Bij Diepenbrock is dit nu zoo intens en volkomen zoowel in de groote lijn als in détaillering, zonder ooit de eenheid te schaden, dat men reeds dadelijk bij de eerste maten onder den indruk komt van den geest van het gedicht. [...] Modulatie, alliteratie, en harmonische verwisselingen, de ingewikkeldste rhythmische vormen, maatverwisselingen, kortom alle kunstmiddelen worden door den componist aangewend, doch altijd met de grootste natuurlijkheid en tevens met een raffinement van behandeling die bewondering afdwingt. — No. 3 *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*, gedicht van L. van Deysse, is eene nadere beschouwing uit dit opzicht reeds overwaard. — De kunstige bewerking van het motief dat voor de tweede strophe intreedt, mag ik hierbij niet onvermeld laten, evenmin als het heerlijke naspel, – een “snikkend-uitweenen”. — Wat nu van deze vier sonnetten gezegd is, geldt ook ten volle voor de anderen op Duitschen en Franschen tekst, maar tot de eersten voelen wij ons meer aangetrokken en wel door het Hollandsch zelf. — Het Hollandsche lied wordt nog steeds een al te bescheiden plaatsje in onze concertzaal toegekend. Dit bewees ons weer voor enkele weken een liederen-avond, gegeven

door een zang-leeraar van de Haagsche Muziekschool aldaar: Van de 20 nummers die het programma bevatte, waren er 19 op Duitschen tekst. — Als het waar is dat het lied altijd een machtigen invloed heeft gehad op volk en taal, de taal waarvan Guido Gezelle zoo kernachtig zei: “Die geen taal heeft/ is geen naam weerd,/ waar geen taal leeft/ is geen volk!” — dan moeten wij ons Hollandsch lied, ook in dien zin wel voorstaan, en wij kunnen dat nog met meer recht doen als een kunstenaar als Alphons Diepenbrock ons liederen schenkt, die elken toets met de buitenlandsche kunnen doorstaan. — Voor muziek- en zangkundigen bieden deze liederen een kostelijk genot, dat men niet moede wordt in te drinken.

De Amsterdammer (Ant. Averkamp), 7 oktober 1906:

Wanneer een man als Diepenbrock uit de volheid van zijn rijken geest ons begiftigt met zooveel heerlijke werken, dan moeten wij die gave dankbaar aanvaarden. Een groot genot wacht ons, wanneer wij trachten door te dringen in 's componisten gedachten, wanneer wij komen tot de erkentenis hoe voortreffelijk de componist er in geslaagd is zijn muzikale phantasie te doen opbloeien uit de scheppingen der dichters. Diepenbrock heeft zich niet er mede tevreden gesteld de verzen van v. Eeden, Perk, Van Deyszel enz. te verklanken, neen, hij heeft er toongedichten van gewrocht, die door hunne beteekenis en rijkdom van inhoud aan de litteraire werken een ongekend reliëf geven. — Het woord klavierbegeleiding, dat de componist gebruikt bij deze verschillende zangstukken, zegt eigenlijk te weinig. Het zijn kleine symphonieën voor klavier, die de zangstem schragen. Enkele daarvan zijn ook door Diepenbrock voor orkest gezet. Het zijn de sonnetten uit Perk's *Mathilde*. En ik kan mij best begrijpen dat de componist zich hiertoe heeft aangetrokken gevoeld, want die teere en fijne melodieën die de zangstem omranken en die expressieve harmonieën moeten zich wonderwel eigenen voor een orchestratie. — Dat is echter ook het geval met v. Eeden's sonnet; te meer nog omdat het hoofdmotief, plechtig en breed, steeds in de begeleiding, nooit in de zangstem voorkomt. — Prachtig getroffen dunkt mij het sonnet van v. Deyszel, met zijn drie uiteenloopende stemmingen. — Het ware te wenschen dat ook deze sonnetten voor orkest geïnstrumenteerd gereed lagen; de doorwrochte en polyphone pianobewerking vraagt er eigenlijk om. — Maar waar is de zanger die nu deze stukken zal zingen? De componist heeft ze voor een tenorstem gedacht; slechts v. Deyszel's sonnet kan ook door een sopraan gezongen worden.

Het Jaarboekje van Jos. Alb. Alberdingk Thijm (Ant. Averkamp), jrg. 55 (1906):

Aan den wakkeren Middelburgschen uitgever A.A. Noske hebben wij het te danken, dat er in het jaar 1905 een reeks werken verscheen van A. Diepenbrock, waarvan het een al belangrijker is dan het andere. — Er zijn er bij wier ontstaan reeds uit de jaren 1884 en '85 dagteekent; het jongste is uit het jaar 1902. Navolgenswaardig voorbeeld inderdaad voor enkele onzer componisten, die maar steeds dadelijk gereed staan om met hun werk, “die Tinte noch nass”, naar den uitgever te gaan. — Met uitzondering van *Hymne*, dat gecomponeerd is voor viool-solo en orkest, maar dat thans voor mij ligt in een bewerking voor viool en piano, zijn alle compositiën, voor één zangstem met klavierbegeleiding, zooals er bescheidenlijk op het titelblad staat, hoewel die begeleiding een zelfstandigheid en een symphonischen rijkdom eigen is, die haar verre verheft boven het begrip, dat men gewoonlijk aan het woord begeleiding toekent. [...] Onder de zangen met klavier, het woord liederen zou hier misplaatst zijn, heeft men er vier voor hooge stem, op Nederlandschen tekst en wel van Fr. van Eeden, Lod. van Deyszel, en twee uit Jacques Perk's *Mathilde*. — Het sonnet van v. Eeden *De klare dag* heeft een plechtig motief tot grondslag, hetwelk echter alleen in de pianopartij, nooit in de zangstem voorkomt. (Moet in de twee strophe het woord “stilte” niet “koelte” zijn?) — De twee heerlijke sonnetten van Perk zijn met buitengewone innigheid in tonen weergegeven. Al de teederheid en fijnheid van

expressie, die men in de beminnelijke dichternatuur van Perk aantreft, heeft Diepenbrock op adaequate wijze weergegeven. Het is niet denkbaar, dat een dichter juister weerklink vindt bij een componist, dan Perk bij Diepenbrock deed. — Van geheel anderen aard is het sonnet van v. Deysse *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*. In den aanvang hartstochtelijk wild, met het triolenfiguur in het voorspel; grootsch bij de woorden “uw adem vaart mij aan, gij zijt verschenen”; onzegbaar weemoedig in het langzame slot en het stemmingsvolle naspel. — Waarlijk hier liggen meesterstukken voor ons. [...] In al deze compositiën van Diepenbrock voelt men den polsslag van ons tegenwoordig artistiek leven. In spiritueel opzicht zijn zij, door geestverwantschap met de dichters, saamgeklonken aan hunne ideeën en in technisch opzicht zijn zij van onuitputtelijken rijkdom van harmonie, polyphonie en verscheidenheid in begeleiding.

21 okt 1905   Uitvoering van *Clair de lune*, *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* (RC 55) in het kader van een “Duetten- en liederavond”, gegeven in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht door Alida Lütke­mann en Pauline de Haan-Manifarges met pianobegeleiding van Anton Tierie. Voorts worden gezongen liederen en duetten van Händel, Cherubini, Rossini, Schubert, Richard Strauss, Cornelius, César Franck, Schumann en Brahms. Hetzelfde programma is eveneens uitgevoerd in Diligentia te 's-Gravenhage (23 oktober 1905), het Concertgebouw te Amsterdam (28 oktober 1905) en elders.

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 28 oktober 1905:

Zeer erkentelijk mag men de beide dames zijn voor het initieeren alhier van een drietal van Diepenbrock's heerlijke zangen, dezer dagen pas verschenen bij den zich buitengewoon voor onze toonkunstbeoefening verdienstelijk makenden uitgever A. Noske te Middelburg. — Van zoo'n spontane kracht als Strauss' liederen – men denke aan zijn zinnenbenevelend *Ständchen*, aan zijn gisterenavond heerlijk door mevr. Lütke­mann gezongen *Wiegenlied*, aan zijn *Caecilia*, aan zijn hemelsch *Morgen*, *Rosenband* en tutti quanti – zijn Diepenbrock's zangen niet, maar van fijne opvatting, van prachtige bewerking, van diepte van ziel getuigend en soevereine beheersching van de stof zijn ze alleszins, en door zulke eigenschappen doen ze voor den grootsten duitschen meester van den tegenwoordigen tijd niet onder. — En door mevr. de Haan, en door mevr. Lütke­mann werden Diepenbrock's werken heerlijk vertolkt, we mogen ons gelukkig rekenen zoo'n eerste verklanking dadelijk juist zoo goed als volmaakt te hebben gehoord. Ze stellen – haast schreef ik – ongekende eischen aan een vertolking. Maar overwonnen werden alle moeilijkheden. Niet zoo geheel was dit het geval bij *Winterweihe* van Strauss, dat van den omvang eener stem, zelfs van een als die van mevr. de H. verbazend veel vergt, evenals van ademlengte. — Hierop wensch ik ook nog de aandacht te vestigen, op de text-keuze van Diepenbrock. Hij moge een schitterend voorbeeld zijn voor zoo heel velen die er maar op los componeeren. We moesten allen den tijd nu voor goed voorbij achten, waarin gezegd werd “Ce que ne vaut pas la peine d'être dit, on le chante”. — Hoe heerlijk is het Sonnet van Van Deysse *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* bijv. niet, en ondanks de volkomenheid van uitdrukking toch verlangend naar een muzikale behandeling als die van Diepenbrock. Hoe juist en machtig treffend sloeg hij ook voor de onderdeelen zonder de gedachte van het grootsche geheel een oogenblik te storen den juisten toon aan! Dat schemeren van den lach, dat hooren van der “voeten treên” in 't klokgetik, het langzaam naderen, het aanvaren van den adem, het hooren in den wind, die langs de ruiten henen en door de schouwe klaagt der woorden, zoo vreeselijk teer en

droef, dat alles voelen, beleven we zonder eenige moeite – gelukkig! — besteed aan nabootsing van wat ook op zich zelf. Neen het is en blijft nooit anders dan de ziel, het wezen der dingen die hij spreken laat, de weerkaatsing van zijn eigen ziel voor ons waarneembaar, te voelen makende.

De Nieuwe Courant (niet gesigineerd), 24 oktober 1905:

De zangen van Diepenbrock (zoo pas bij Noske verschenen) troffen onmiddellijk. Ze zijn dan ook zoo sterk gekarakteriseerd, voor de harmonische behandeling zoo belangwekkend! — De componist stelt hooge eischen aan den hoorder; hiervan wordt hem geen verwijt gemaakt; hij heeft het recht de ernstige aandacht ten volle te vragen; eerst na zorgvuldige beschouwing zullen deze liederen hun schoonheid openbaren. Enkele ervan kunnen misschien den schijn van geforceerdheid niet ontgaan, door 'n te véél, 'n te druk moduleeren, 'n in klein bestek te grootsch willen dramatizeeren der dichterlijke woorden, maar tegenover een enkele bedenking staat zooveel meesterlijks in muzikale teekening, zooveel bezieling die diepe stemmingen wekken kan, dat we over de nieuwe gave van onzen grooten landgenoot ons verheugen mogen. — De hoogst zelfstandig behandelde pianopartij die de gemoedsbewegingen van den tekst verklankt, verdiept, zijn door Anton Tierie voorgedragen, zóó, dat juist aan het subtiel en innig karakter van het instrumentaal element volkomen recht is gedaan. — Hoe voelde Tierie bijv. dat heerlijk naspel van het *Sonnet* [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*] (woorden van L. van Deyssel). Trouwens ook de overige liederen en duetten heeft hij op loffelijke wijze begeleid.

De Avondpost (niet gesigineerd), 24 oktober 1905:

Beide zangeressen gaven ook in een reeks liederen haar talent ten beste, waarbij men niet kon zeggen, dat de een de andere overschaduwde. Beide zochten hare kracht in liederen van Diepenbrock en Rich. Strauss en van de alt kreeg men bovendien een lied van Schubert: *An Silvia*, waarin zij mijns inziens het meest uitblonk. Tusschen Schubert en Rich. Strauss kwam Diepenbrock wat in de verdrukking. Zijn *Sonnet: Kann ich im Busen heisse Wünsche tragen* komt mij beter geslaagd voor dan het sonnet: *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*. In dit laatste is de begeleiding te druk in verhouding tot het rustige karakter der woorden van Van Deyssel. Ook de lange naspelen verzwakken den indruk.

Het Vaderland (W.), 24 oktober 1905:

Ten slotte de liederen van Alphons Diepenbrock. Het werk van dezen componist, wiens *Te Deum* zeer mooi moet zijn, kon mij niet bekoren. Welk een labyrinth van toonsoorten, welk een toomlooze modulatorische verwarring, tot in de naspelen! Nergens klaarheid of rust. En dat was zoo'n jammer voor het mooie *Sonnet* van Alberdingk Thijm [= Lodewijk van Deyssel], hetwelk ik straks zal afschrijven. Bovendien was de stemming geheel verkeerd weergegeven. Dit fijne versje is veel te gepassioneerd behandeld, te lang uitgesponnen en van veel te bewegelijke begeleiding; het sonnet drukt teere weemoed uit, alles is etherisch en subtiel behandeld, dus behoorde de muziek daarin te volgen.

Algemeen Handelsblad (v.M. [= S. van Milligen]), 29 oktober 1905:

Mevrouw Oldenboom begon juist met haar liederen-voordrachten, nl. *Sonnet: Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Clair de lune* beide van Alph. Diepenbrock en *Wiegenlied* van Richard Strauss. Het eerste lied, op een gedicht van Van Deyssel, maakt veel indruk. De componist heeft aan deze heerlijke poëzie nog hooger stemming door zijn muziek weten te geven en mevrouw Oldenboom heeft met haar schoone stem ook een doorvoelde

vertolking ervan geschonken, zoowel in de bewegelijke fragmenten als in het innig slot: — Zoo vrees'lijk droef en teer, dat 'k u zie staan. Met bukkend hoofd om in mijn arm te weenen.

23 feb 1906   Uitvoering van *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Die Liebende schreibt* door Johanna van Linden van den Heuvell met pianobegeleiding van Karel Textor tijdens een “Hollandsche Avond” in de Haagsche Kunstkring. Voorts worden uitgevoerd liederen van Smulders, F.E.A. Koeberg, Hendrik C. van Oort, Catharina van Rennes, Daniël de Lange, H.W.G. van Nieuwenhoven en Leo Michielsens, de Vioolsonate op. 6 van Dirk Schäfer, *Rosch-Haschana* van Smulders en pianowerken van Otto Lies, door de componist voorgedragen.

De Avondpost (Eduard Bondam), 24-25 februari 1906:

Neen, voorwaar, dan maakten de op dit programma voorkomende liederen-componisten een beter figuur, alsook Smulders met zijn compositie voor violoncel. Zoo in de eerste plaats de twee van Diepenbrock: *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (op woorden van L. van Deysse) en *Die Liebende schreibt*, beide mooie stemmingsvolle composities in vrijen liedvorm, even schoon van inspiratie als uitdrukking, ook *Il pleure dans mon coeur* van C. Smulders. [...] Mej. J. van Linden van den Heuvell droeg in hooge mate bij tot het welslagen van het concert, door de bijzonder mooi gevoelde voordracht harer liederen (vooral die van Diepenbrock en het voortreffelijk verklankte *Il pleure dans mon coeur* van Smulders op een tekst van Paul Verlaine). Zij werd uitstekend begeleid door K. Textor.

Het Vaderland (W.), 24 februari 1906:

Over Diepenbrock gaf ik reeds vroeger mijn opinie, en ik blijf daarbij. Ook nu hoorde ik *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Die Liebende schreibt*, twee liederen die m.i. evenals Schäfer's vioolsonate, niet met het hart maar met de vingers gecomponeerd zijn.

27 okt 1906   Uitvoering van *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*, *Clair de lune*, *Lied der Spinnerin* en *Canticum “O Jesu ego amo te”* op het eerste Wolff-Verhey concert in de Nutszaal te Rotterdam door Aaltje Noordewier-Reddingius met pianobegeleiding van A.B.H. Verhey.

Nieuwe Rotterdamsche Courant (Willem Landré), 28 oktober 1906:

We nemen meteen de gelegenheid waar om nog eens te wijzen op de voornaamheid van de door Diepenbrock gecomponeerde en bij Noske verschenen liederen. 't Is merkwaardig met welk 'n subtiliteit de begeleidingen dezer zangen gedacht en ontwikkeld zijn. Natuurlijk, een begeleiding wier doel alleen is de zangstem te ondersteunen, kan men van een modern toondichter bezwaarlijk verwachten; ook het instrumentale deel van Diepenbrock's liederen is van een bijzondere zelfstandigheid, van een zelfstandigheid die aan alle hardheden vreezende ooren, wel eens té groot zal lijken. Maar bij dieper indringen moet de logische voering der stemmen wel treffen en komt men tot de overtuiging dat deze begeleidingen, als wij ze zoo dan maar noemen mogen, de gemoedsbewegingen van den tekst verklanken, ontwikkelen, verdiepen. Zoowel het *Sonnet* [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*] als *Clair de Lune*, *Romance* [= *Lied der Spinnerin*] en *O Jesu ego amo te* zijn rijke muziekstukken, voornaam van vinding en bewerking beide.

Rotterdamsch Nieuwsblad ([H.W. de Ronde]), 1 november 1906:

Mevrouw Noordewier Reddingius schonk aan dezen avond de verrukking van haar heerlijke stem en van haar door kuisch gevoel verinnigde voordracht. Zes liederen van Schubert waren 't, die zij zong, en vier van Diepenbrock; alle zangen van reine, door geen vulgaire sensaties vertroebelde stemmingen, zooals men ze het liefst hoort uit dezen mond, waarvan 't geluid alleen reeds verklarend werkt. En prachtig zong met haar mee het klavier onder de handen van Verhey, die van het ongeval, hem in den afgeloopen zomer overkomen, bleek hersteld tot vreugde zeker van het publiek. Vooral in de liederen van Diepenbrock, welke hun groote waarde als stemmingsstukken voor een belangrijk deel hebben gekregen door de “modern” illustreerende en de woordbedoeling verhevigende behandeling der klavierpartij trof de ook muzikaal volmaakt fijne afwerking van dit pianospel.”

Het Weekblad ([P.J. Blok]), 3 november 1906:

Mevrouw Noordewier zong Schubert en Diepenbrock. Misschien lag het aan mij, maar vol genot door haar onbeschrijfelijk mooi geluid en de voordracht harer liederen, schonk zij mij eerst in *Die Rose* en de latere. Daarin legde zij al haar mooie, ontroerende kunnen, dat zijn hoogtepunt bereikte in *Klärchens Lied*, dat wel nooit met zulk een rijkdom van expressie, met zooveel innigheid zal zijn gezongen, treffend tot weenens toe. Hoe waarachtig groots ook haar zang in Diepenbrock's liederen, liederen van zuiver modernen bouw, met even interessante als hoofdzakelijke begeleidingen. Wel het mooiste het *Sonnet* [= *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*], wat lang de *Romance*: [= *Lied der Spinnerin*], maar van dieper ernst en vroom vertrouwen weer zoo voornaam zingend het *O, Jesu, ego amo te*.

Het Leven (Anna Lambrechts-Vos), 2 november 1906:

Op ditzelfde Wolf-Verhey concert zong mevrouw A. Noordewier-Reddingius. Het waren zes liederen van Schubert en vier van Diepenbrock die wij van haar hooren mochten. Wat zal ik u vertellen van het “hoe”. Daar zijn geen woorden voor, om dat te zeggen. Deze ontroerende reinheid maakt u tot een beter mensch. — Het is hier de plaats niet om Diepenbrock's liederen uitvoerig te bespreken, alleen dit: voor de komposities mijn warme bewondering.

5 jan 1909   Eerste uitvoering van *Der Abend* (RC 90) in Diligentia te 's-Gravenhage door Aaltje Noordewier-Reddingius en Julius Röntgen. Van Diepenbrock worden ook uitgevoerd *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*, *Clair de lune* en *Lied der Spinnerin*, voorts vier liederen van Hugo Wolf en vijf van Gustav Mahler.

Het Vaderland ([Dr. J. de Jong]), 6 januari 1909:

Diepenbrock vordert veel en gaat bijzondere wegen; niet overal kan men hem aanstonds volgen. Niet overal gevoel ik mij in sympathie met hem. [...] In sonnet: *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (K. Alberdingk Thijm) en in *Der Abend* (Brentano) mis ik eenheid van stemming. Is die poging tot schildering in couplet 4 van *Der Abend* niet wat kinderachtig? Mevr. Noordewier zong de twee eerste vooral schier volmaakt, echt poëtisch.

De Nieuwe Courant (K.T. [= Karel Textor]), 6 januari 1909:

Diepenbrock's composities getuigen van groot illustreer-vermogen, dat bij hem maar al te vaak de plaats der echte muzikale ingeving inneemt. Daar waar de intelligentie der bedoeling met inspiratie vereenigd optreedt, geeft hij prachtige kunst, bijv. in *Der Abend* en het lang uitgesponnen *Lied der Spinnerin*. Het sonnet *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Clair de lune* staan daarbij, ondanks mooie details door hun gezochtheid ten achter.

De Avondpost (E.J.B.[ondam], 6 januari 1909:

Van Diepenbrock's composities hebben mij *Clair de lune* (tekst van Verlaine) en *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* (van Van Deyssel) wel den besten indruk gegeven, 't eerste vooral om de mooi getroffen weergave van het fantastisch schoone in het gedicht uitgedrukt, het tweede door de mooi gevoelde stemming en de hartstochtelijk uitgedrukte gemoedsbeweging. [...] Een zwak punt in Diepenbrock's composities in 't algemeen lijkt mij zijn overdreven neiging tot detailleren, ten koste van de eenheid en de groote lijnen van 't geheel. Deze neiging komt 't sterkst uit in *Der Abend*, waar de totaal-stemming geheel is opgeofferd aan de uitdrukking der details.

De Residentiebode (S), 6 januari 1909:

Twee merkwaardige talenten, onze Hollander Diepenbrock en de groote Duitscher Mahler, beiden hoog modern in hun uitingen en toch geheel op zich zelf staande. De uitingen van Diepenbrock's composities klonken mij vaak meer vreemd dan treffend. Niet altijd voldeden de op elkander volgende harmonieën der instrumentaal klanken ons schoonheidsgevoel, maar de gecompliceerde liedercomposities van dezen componist wijzen op groote oorspronkelijkheid van vinding, iets geheel op zich zelf staands. — De vocale eischen, die Diepenbrock stelt, zijn alles behalve gering waaraan slechts door uitverkoren vocalisten als Mevr. Noordewier bijv. kan worden voldaan. Ook de instrumentale eischen bieden lang geen gemakkelijk te vervullen taak, daar hier geen sprake is van begeleiding in den gewonen zin, doch van een saamgeweven muzikaal geheel, dat onmogelijk te scheiden is van de zangstem, waardoor noch het een, noch het ander, gesepareerd, eenige beteekenis zou hebben. Het moderne lied stelt dus uit een technisch oogpunt zeer hooge eischen zoowel voor den zanger (zangeres) als zijn (haar) partner. — Mevrouw Noordewier en haar voortreffelijke partner Julius Röntgen, gaven Dinsdagavond in deze moderne werken weer een schitterend bewijs van hun eminent kunnen. De liederen van Gustav Mahler bezorgden hun, evenals die van Diepenbrock (die in de zaal mede aanwezig was) een onverdeeld succes en verscheidene terugroepingen.

Nieuwe Rotterdamse Courant ([H.F. Völlmar]), 6 januari 1909:

Mevrouw Noordewier bracht waardevolle composities van Wolf, een viertal liederen van Diepenbrock, die meer door intelligentie der intenties, dan door de muzikale inspiratie troffen, en vijf Mahlertjes, waarvan de originaliteit soms door een zweem naar het banale wordt geschaad.

4 nov 1909   Uitvoering van *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*, *Clair de lune* en *Der Abend* door Aaltje Noordewier-Reddingius en Marie Jannette Walen in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht. Voorts worden liederen uitgevoerd van G.H.G. von Bruck en Fock, Zweers en Mahler, pianowerken van Rachmaninov, Franck en Chopin.

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 13 november 1909:

Van Diepenbrock zijn sonnet: *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en *Clair de lune* uitgegeven en reeds meer gezongen, het zijn ware meesterwerken evenals *Der Abend*, dat nog manuscript is. Ook in dezen grootsch opgezette zang zijn de zwaarste eischen gesteld. — Eenigszins bang vragen we, wie zal behalve Mevr. Noordewier zich ooit aan deze kunst durven wagen? En heel in 't algemeen – ik weet dat het genie zich niets zeggen laat, het moet zich uitleven – denk ik wel eens na een avond als deze: komen onze componisten niet wel wat gauw aan de grenzen, de onvermijdelijke, die ook aan verklanking van poëzie in korten gedrongen vorm, en ook door de begeleiding eener piano zijn gesteld?

13 jan 1920   Uitvoering van *Avondzang* (RC 13), *Zij sluimert* (RC 51), *De klare dag* (RC 4) en *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* door W.J.M. van Bijsterveld en Anthon van der Horst in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam.

De Telegraaf (Matthijs Vermeulen), 14 januari 1920:

Muziek-avonden van tenor-zangers herinner ik me nauwelijks. Van Kempen en Van Tulder durfden het nog niet. Rient van Santen, de eenige die 't de laatste jaren waagde, gaf 't op, ten minste in Amsterdam. — Er bestaan weinig tenoren met zóóveel techniek en natuurlijke begaafdheid, dat men de wording van het geluid en de aanwezigheid van het geluid kan verdragen in de kleine zaal van het Concertgebouw. De klank bereikt den hoorder met een bedriegelijke duidelijkheid en alle pro's en contra's der stem liggen open en bloot uitgestald voor het critische oor. Zelfs Reschiglian was niet heelemaal bestand tegen den toets dezer voor tenor-zangers uiterst gevoelige ruimte. — De heer W.J.M. van Bijsterveld probeerde het op zijne beurt en leed fiasco. Na alle resultaten van dit concert gewikt en gewogen te hebben, kan ik niet één reden vinden, welke voldoende zou verklaren, waarom deze jonge man zingt en zich reeds vertoont op het podium. Zijne stem heeft geen karakter, geen kleur, geen verscheidenheid en is geïntoneerd op 't banale af, in vale, schaarsch genuanceerde tinten. Zijn inzetten, toon-treffen en toon-houden gaan zeer onzeker en er waren melodische lijnen, welke hij op de ergerlijkste wijze mismaakte. Zijne ademhaling is tot achter in de zaal hoorbaar. Aan de gelaats-expressie besteedde hij nog niet de minste zorg. De spiritueele inhoud eener compositie komt bij zijne voordracht niet in aanmerking. — Voor de componisten beduidt zulk een avond de radicaalste afmaking, welke men zich denken kan. Van Mahler's natuur-muziek met tragischen onderton der *Lieder eines fahrenden Gesellen* bleef een klein restje stemming, schoonheid en ontroering over, een heel klein restje. De liederen van Diepenbrock gingen totaal verloren. Het waren twee Perk-sonnetten uit Mathilde (*Avondzang* “Het Zuidewindje...” en *Zij sluimert...*) naast Van Deyssel's *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen* en Van Eeden's *De klare dag*. Ik schreef er 't laatst bewonderend over in *De Amsterdammer* van 1913 en de jongste indrukken waren zóó onzegbaar negatief, dat ik elk woord zou moeten herroepen. Het was onuitsprekelijk triest.

Het Nieuws van den Dag (Ulfert Schults), 14 januari 1920:

Ten bate van “gasthuis-kinderen” — kinderen die na hun verblijf in het gasthuis nog eenigen tijd naar buiten moeten om geheel op te knappen – gaven de heeren Bijsterveld en Van der Horst een muziekavond. — Een goed bezette zaal – bijna uitsluitend dames – bewees dat het goede doel zeker gediend is door deze uitvoering, zoodat de concertgevers in dit opzicht voldaan kunnen zijn. Ook voor hunne muzikale praestaties werden zij toegejuicht. Toch

wil het mij voorkomen, dat als dokter Bijsterveld – die inwonend geneesheer in een onzer stedelijke gasthuizen is – voor de kleine patiëntjes gezongen had, hij allicht wat meer afwisseling in zijn programma gebracht zou hebben. Misschien met het oog op de deftige concertzaal was het nu alles wel wat heel gewichtig. — Te waardeeren is zijn stemmateriaal, zijn goede adembeheersing, zijn over 't algemeen goede uitspraak, maar om een geheelen avond te vullen moet zijn voordracht aan kleur en schakeering nog heel wat winnen. — Bijna het geheele eerste deel van het concert ging in één doen, vlak een haast zonder emotie voorbij, hetgeen eendeels aan de eenvormigheid van het programma, anderdeels ook wel aan de debuut-koorts van den jongen zanger zal gelegen hebben. — Toch is er te veel goeds in zijn optreden om niet hoop te hebben op vooruitgang die Bijsterveld eens tot een gaarne geziene figuur op het podium zal maken. Reeds na de pauze, in een viertal liederen van Diepenbrock, getuigde zijn voordracht al meer van een doordringen in de beteekenis van den tekst, aangevuurd door den begeleider, klonk er warmte in het mooie lied *Ik ben in eenzaamheid niet meer alleen*.